

Asia: VN/30511/2023

Työ- ja elinkeinoministeriön lausuntopyyntö hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi työriitojen sovittelusta ja eräiden työtaistelutoimenpiteiden edellytyksistä annetun lain muuttamisesta

Lausunnot

Yleiset huomiot

Helsingin varastotyöntekijät ry. suhtautuu lähtökohtaisesti kielteisesti tehtyyn esitykseen. Käytännössä jo ennen sovittelun alkua on tiedossa enimmäismäärä, mitä sovittelija voi sovintoesityksessään esittää, muilla kuin ventialoilla. Tämä johtanee hyvin helposti sellaiseen käytäntöön, jossa sovittelijalla kyllä pyritään riitaa sovittelemaan, mutta itse sovintoesitykset tulevat herkemmin hylätyksi. Lakimuutos on jo aiheuttanut keskusteluja työntekijäliittojen hallinnoissa ja on saatettu harkita, jopa sääntömuutoksilla sovittelijan ratkaisujen kategorista hylkäämistä, jos laki menee läpi sellaisenaan.

Käytännössä tässä on kyse osapuolten sopimusautonomiaan puuttumisesta ja siitä, että sovittelijan antamia esityksiä, ei voida riidan osapuolten näkökulmasta pitää enää puolueettomina, vaan ne noudattavat lainsäätäjän esittämää linjaa. On selvää, että esitetty lakimuutos antaa laajaa liikkumavaraa ja se ei ole erityisen tarkkarajainen määrittelemään vientimallia, mutta tästä huolimatta se vie fokusta itse asialta, eli työriidan eskaloitumisen työtaisteluksi välttymiseltä. Laki tulee rajoittamaan sovittelijan toimintaa ja lisäämään tarpeettomia elementtejä ja huomioitavia asioita itse sovitteluprosessiin.

Eryteisesti tavallisen palkansaajan osalta merkittävin vaikutus tällä tulee olemaan sovittelijan arvovallan mureneminen. Käytännössä sovittelijan käsien sitominen johtaa siihen, että ratkaisua tullaan hakemaan sellaisissa pöydissä, jossa on laajempi sopimisen mandaatti, tällöin myös sovittelijan rooli pienenee työriitojen sovittelussa. Aiotulla lakimuutoksella luodaan periaatteellinen vastakkainasettelu, jossa sovittelijaa siirretään lähemmäksi työnantajapuolta ja tämä suurella todennäköisyydellä aiheuttaa palkansaajapuolella vastareaktioita, jotka eivät voi olla heijastumatta työehtoneuvotteluihin.

Kokonaisuus huomioon ottaen saavutettavat hyödyt niin lyhyellä kuin pitkällä aikavälillä ovat käytännössä olemattomat, mutta mahdolliset haitat ja riskit ovat kansantaloudenkin näkökulmasta merkittävät. Sovittelijan aseman on oltava mahdollisimman neutraali, jotta tavallisen palkansaajan silmissä sovintoesityksellä on painoarvoa, mikäli tähän neutraliteettiin vaikutetaan, on riskinä, että palkansaajajärjestöjen mahdollisuudet hyväksyä sovintoesityksiä heikkenevät. Tämä saattaa johtaa tilanteisiin, jossa sovittelijan näkemyksiä aletaan jo lähtökohtaisesti sivuuttamaan johtuen jäsenistön paineesta.

Kyseisen lakimuutoksen edistämistä voidaan lähtökohtaisesti pitää haitallisena työmarkkinoiden toimivuudelle ja siitä tulisi luopua kokonaan.

Nykytila ja sen arviointi

-

Yleisperustelut luvut 3–6

-

Pykälät ja säännöskohtaiset perustelut

1 § *Lain tarkoitus ja soveltamisala*

-

3 § *Valtakunnansovittelijan tehtävät*

-

11 § *Sovinnon aikaansaaminen*

-

13 § *Sovintoehdotus ja sovittelun keskeyttäminen*

-

5 §

-

6 §

-

Pakarinen Aleksi
Helsingin varastotyöntekijät ry.

